

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-
Generaal
Postbus 20017
2500 EA Den Haag

Ministerie van BZK

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
[www.linkedin.com/company/
ministerie-van-bzk](http://www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk)

Kenmerk
2020-0000596711

Uw kenmerk

Datum 29 oktober 2020

Betreft Beantwoording nadere vragen over de bestrijding van online
desinformatie

Hierbij bied ik u de antwoorden aan op de nadere vragen gesteld door de leden
van de PVV- fractie d.d. 29 september 2020, over de bestrijding van online
desinformatie.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren

I Vragen

De leden van de vaste commissies voor Justitie en Veiligheid, Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, en Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat / Algemene Zaken en Huis van de Koning hebben kennisgenomen van mijn brief, d.d. 5 juni 2020, waarin ik nadere vragen beantwoord over de bestrijding van online-desinformatie. De leden van de PVV-fractie hebben naar aanleiding van mijn beantwoording de volgende vragen.

De leden constateren dat de Europese Commissie op pagina 3 van haar brief d.d. 22 juni 2020 het volgende stelt: *"Also, as previously noted, in light of the compressed deadlines foreseen for the convening of the Multistakeholder Forum and the delivery of the Code of Practice, a number of associations that had served as members of the High Level Expert Group on Fake News and Online Disinformation were selected to serve on the Sounding Board, as the Commission considered that they would be well versed and up-to-speed on the scoping of the phenomenon of disinformation sought by the Commission and on the objectives and purposes to be served by the Code of Practice."* Uit de beantwoording van de Europese Commissie blijkt dat het 'Sounding Board' onder hoge tijdsdruk is samengesteld naar goeddunken van de Commissie en met een vooringegenomen visie op desinformatie. De leden van de PVV-fractie stellen daarom de volgende vraag: Kunt u aangeven of u dit 'Sounding Board' gelet op deze wijze van samenstelling, voldoende onafhankelijk acht?

De leden van de PVV-fractie constateren voorts dat, op pagina 4 van voornoemde brief van de Europese Commissie, de stelling *"a prohibition against participation by fact-checking organisations that are affiliated with any party, political or political group, or which advocate for or against any policy position on any issue, except for advocacy in favour of transparency and fairness in public debate"* – ondanks de uitleg van de Europese Commissie – tegenstrijdig lijkt te zijn met het feit dat de Code of Principles van het International Fact-Checking Network (IFCN) door onder andere de Open Society Foundations van politiek activist George Soros wordt gefinancierd. Zij vragen daarom het volgende: Kunt u aangeven of u het acceptabel acht dat de Europese Commissie het IFCN als norm stelt voor standaarden voor factcheckers, terwijl politiek activisten als Soros institutioneel donor zijn voor deze organisatie?

Ook stellen de leden van de PVV-fractie vragen die betrekking hebben op het beoordelen van informatie en de acties van sociale media platforms: Kan de Minister aangeven hoe de stellingname van het kabinet dat er "in geen geval" inzet is op "het vanuit overheidswege beoordelen van informatie" zich verhoudt tot initiatieven die zogenaamd 'zelfregulerend' zijn (zoals de 'Code of Practice'), maar die wél op overheidsinitiatief met overheidssteuning en met overheidsdoelstellingen tot stand komen? Kunt u aangeven hoe de stellingname dat het kabinet in geen geval inzet op het verwijderen van informatie, zich verhoudt tot het verwijderen van afbeeldingen van Zwarte Piet op Facebook en het censureren van commentatoren op YouTube als filmmaker Michael Moore, dataonderzoeker Maurice de Hond, huisarts Rob Elens en econoom Kees de Kort, zoals beschreven in het artikel "Censuur is het einde van de democratie" op Wynia's Week? Kunt u uitsluiten dat deze vormen van censuur door de socialmediaplatforms het resultaat zijn van overheidsinzet (nationaal en/of EU) om zogenaamde desinformatie te bestrijden? Kunt u tevens uitsluiten dat dergelijke uitingen op social media worden verwijderd door de platforms, omdat

Datum

Kenmerk
2020-0000596711

ze kritiek uiten op overheidsmaatregelen? Welke maatregelen neemt het kabinet om de vrijheid van meningsuiting van deze commentatoren en andere socialmediagebruikers te beschermen tegen dergelijke censuur?

De leden van de PVV-fractie stellen tot slot dat de Minister van BZK in diverse Kamerbrieven (zonder enig bewijs) heeft gewaarschuwd tegen politieke desinformatie en het gevaar van statelijke actoren die de verkiezingen in Nederland zouden kunnen beïnvloeden. Tegelijkertijd blijkt nu volgens de leden van de PVV-fractie dat decentrale Nederlandse overheden als 'stataelijke actor' met belastinggeld de Amerikaanse presidentsverkiezingen proberen te beïnvloeden: de provincie Noord-Brabant ondersteunt en subsidieert het 'cultuurproject' 'Trumped by Music' waarbij de makers zich richten op het beïnvloeden van de Amerikaanse presidentsverkiezingen ten nadele van kandidaat Trump. Uit beantwoording van Statenvragen blijkt dat de provincie ondersteuning heeft verleend aan dit initiatief en inmiddels positief heeft beschikt op de subsidieaanvraag. De leden van de PVV-fractie stellen hier de volgende vragen over: Kunt u aangeven of het kabinet dit initiatief ook als een vorm van beïnvloeding van buitenlandse verkiezingen beschouwt? Kunt u tevens aangeven of u de ondersteuning door de provincie Noord-Brabant van deze beïnvloeding van de Amerikaanse verkiezingen beschouwt als inmenging door een 'stataelijke actor'? Kunt u daarnaast aangeven of u een dergelijke door de provinciale overheid gesubsidieerde anti-Trump-campagne ook aanmerkt als een vorm van desinformatie?

II Reactie van het kabinet

Ik dank de leden van de PVV-fractie voor hun inbreng.

De leden van de PVV-fractie vragen mij of ik het 'Sounding Board' gelet op de wijze van samenstelling – onder hoge tijdsdruk en met een vooringenomen visie op desinformatie – voldoende onafhankelijk acht.

Het is aan de Europese Commissie geweest om invulling te geven aan het Sounding Board. De Europese Commissie heeft in haar brief verschillende criteria benoemd die gebruikt zijn om geschikte leden te vinden¹. Bij de gevolgde procedure zijn lidstaten niet betrokken geweest en ik heb hier om deze reden dan ook geen verdere kennis over. Gezien de uitleg van de Commissie heb ik echter geen reden om te twijfelen aan de onafhankelijkheid van de leden.

Ook vragen de leden of ik het acceptabel acht dat de Europese Commissie het International Fact-Checking Network (IFCN) als norm stelt voor standaarden voor factcheckers, terwijl politiek activisten als Soros institutioneel donor zijn voor deze organisatie.

Voor mij staat voorop dat factcheckers onafhankelijk zijn. Deze positie wordt ondersteund door de Europese Commissie. In haar brief van 22 juni 2020 heeft de Commissie aangegeven dat het Poynter Institute, waar het IFCN onderdeel van uitmaakt, donaties ontvangt van een verscheidenheid aan donateurs². Het is belangrijk dat het IFCN hier transparant over is. Zoals de Europese Commissie aangeeft verschillen de meer dan twintig grote donateurs van elkaar in missie en mogelijke perspectieven. Ook dienen de factcheckers die aangesloten zijn bij het IFCN volgens de bijbehorende Code of Principles aan eisen van onafhankelijkheid en eerlijkheid te voldoen.³

Verder hebben de leden van de PVV-fractie vragen over de stellingname van het kabinet dat er "in geen geval" inzet is op "het vanuit overheidswege beoordelen van informatie". Zij vragen hoe deze stellingname zich verhoudt tot initiatieven die zogenaamd 'zelfregulerend' zijn (zoals de 'Code of Practice'), maar die wél op overheidsinitiatief met overheidssteuning en met overheidsdoelstellingen tot stand komen. Ook vragen zij hoe de stellingname zich verhoudt tot het verwijderen van afbeeldingen op Facebook en het censureren van commentatoren op YouTube. De leden vragen verder of ik kan uitsluiten dat deze vormen van censuur door de sociale mediaplatformen het resultaat zijn van overheidsinzet (nationaal en/of EU) om zogenaamde desinformatie te bestrijden en of ik kan uitsluiten dat dergelijke uitingen op sociale media worden verwijderd door de platforms, omdat ze kritiek uiten op overheidsmaatregelen. Tot slot vragen de leden welke maatregelen het kabinet neemt om de vrijheid van meningsuiting van deze commentatoren en andere sociale mediagebruikers te beschermen tegen dergelijke censuur.

De overheid staat voor het beschermen van de vrijheid van meningsuiting, met inbegrip van uitingen die worden gedaan op het internet. Platforms hebben daarentegen wel de vrijheid om eigen gebruikersvoorwaarden op te stellen en daarnaar te handhaven. Wanneer iemand gebruik wil maken van een online

¹ Kamerstukken J 2019/20, 34 970, K

² Kamerstukken J 2019/20, 34 970, K

³ Kamerstukken I 2019/20, 34 970, K

Datum

Kenmerk
2020-0000596711

platform dient hij vooraf akkoord te gaan met deze gebruikersvoorwaarden. Hiermee legt iemand zichzelf bepaalde beperkingen op. De overheid kan alleen een opdracht geven tot verwijdering van berichten op bevel van de rechter-commissaris, wanneer het gaat om illegale of onrechtmatige uitingen. Het enkele feit dat informatie onjuist of misleidend is, geeft de overheid geen recht om tot een verzoek tot verwijdering over te gaan.

Daarnaast wordt er op Europees niveau getracht met de grote platforms tot verdere afspraken te komen en wordt er, bijvoorbeeld in het kader van de nieuwe Digital Service Act, nagedacht over het reguleren van content moderatie, inclusief het spanningsveld met de vrijheid van meningsuiting, en effectieve geschilbeslechting in dit spanningsveld.

Tot slot hebben de leden enkele vragen ten aanzien van het initiatief 'Trumped by Music'. Zij vragen of ik kan aangeven of het kabinet dit initiatief ook als een vorm van beïnvloeding van buitenlandse verkiezingen beschouwt. Ook vragen zij of ik kan aangeven of ik de ondersteuning door de provincie Noord-Brabant van deze beïnvloeding van de Amerikaanse verkiezingen beschouw als inmenging door een 'statelijke actor'? Tot slot is de vraag of ik kan aangeven of ik een dergelijke door de provinciale overheid gesubsidieerde anti-Trump-campagne ook aanmerk als een vorm van desinformatie?

Provincies zijn autonoom en dus zelf bevoegd om cultuurbeleid te maken. De provincie Noord-Brabant heeft in haar beantwoording van de vragen van de PVV-fractie aangegeven dat men het als een cultureel project beschouwd en niet als een politieke campagne⁴. Het is aan de provincie Noord-Brabant om deze afweging te maken. Provincies leggen over hun beleid verantwoording af aan de Provinciale Staten.

⁴ Beantwoording schriftelijke vragen PVV Noord-Brabant over mogelijke Brabantse inmenging in Amerikaanse verkiezingen, kenmerk C2267544/4741574, via <https://www.brabant.nl/bestuur/provinciale-staten/statenstukken/download?qvi=1536383>